

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XXXVI. Odit amor medcum

urn:nbn:de:bsz:31-101049

ODIT AMOR MEDICVM.
XXXVI.

OVID **S**entit amans sua damna ferens, jamen haeret in illis ;
Materiam culpa praesequiturque suae.

Lamour est un plaisir si doux,
Le mal en est si desirable,
Que je me dirois miserable,
Si j'estois exempt de ses coups ;
s'il faut mourir un jour,
Je veux mourir d'amour.

Die

Die bluscht mijn vlam, dien word' ick gram.

213

VAnneer de smit het stael gaet in het vvater steken
Om door het koele nat den brant te mogen breken,
Siet vvat een vvonder ding! het maect een groot gerucht,
Het schijnt of dattet kijft, of immers dattet sucht.
Moet niet de minne-brant een seltsaem plaghe vvesen!
Hoe seer de minnaer klaeght, hy vveest te zijn genesen;
'T is dvvaesheyt hier een vrient te trecken uytte pijn,
De siecke sehout behulp, en vvil ellendigh zijn.

Odit amor medicum.

F*Errea massa rubens, furvis educta caminis
Quam faber in tepidam forcipe mergit aquam,
Sibilat, & totas implet stridoribus aedes;
Hoc indignari, vel gemuisse voces.
Omnis amans rapidis uri sibi pectora flammis
Et gemit, & domina saepe recantat idem:
Hunc aliquis sanare velit, subit ira: quid hoc est?
Infelix medicam respuit ager opem.*

Qui guerrit l'amant luy fait tourment.

LE fer du mareschal, quand on le veut esteindre
En le plongeant en l'eau s'en va gronder & plaindre.
Offrir a l'amoureux santé, est tout en vain;
Car il se plaist au mal, & ne veut estre sain.

Dd 3

Zy

't Zijn stercke beenen, die veelde draghen.

VVanneer het yfer gloeyt te midden inde kolen,
Bevochten vande vlam, en in het vyer verholen,
Dan buyght het als een was, maer raecttet in het nat,
Strax heeftet wederom sijn harden aert ghevat.
Hoe twee is ons de ziel vvanneer ghevuisse slaghen
Ons treffen aenden gheest, of inde leden plaghen!
Wy leven nae de tucht soo langh de roede slaet,
De mensch is alderbest vvanneert hem qualick gaet.

Superba foelicitas.

SVnt humiles animi rebus plerumque sub arctis,
Et rigidos mores fata sinistra fugant:
Res ut leta redit, mens ebria surgit in altum:
Optima fors homini pessima corda facit.
Anne vides? chalybs mitescit in igne metallum,
Dum fornax rapidis follibus acta gemit:
At faber hunc tollatque foco, mergatque sub undas:
Major erit subito, quam fuit ante, rigor.

L'office & la somme, monstrent quel soit l'homme.

LE fer est doux au feu, mais hors de la fornaisie
S'endurcit de-rechef. Quant l'homme est en defaïse,
Le voilà tout mollet; mais retrouvant son heur,
Tu le verras soudain tout eslevé de cœur.

SVPER-

SVPERBA FOELICITAS.

Quæ necessitate magis, quam voluntate ad vitam temperantiam accedunt, quoties nihil est quod prohibeat, relabuntur ad ingenium (ait Halicar.) eaq; genuina humana natura descriptio est: nam sanè bona opera, ait Agathocles, ita demùm necessitate cogente degustamus, quamdiu metus premit; & contra, ex sententiâ Iosephi, solet insolentia ferè crescere rebus quietis. Vidimus pueros, dum sevit tempestas, sub arbores confugere, ibique quietè sese continere; serenitate verò subsecutâ affugientes, ramos arborum per lasciviam avellere: ita & nobis rebus afflictis ad Deum per fugium est, vitia devovemus, vitam sanctimoniam preferimus: at vix dum afflictio deservit, lascivimus ingrati in Deum, imò & injuriosi, verissimumque fit illud Poëta,

Raræ fumant felicibus aræ.

DE ghene die meer door noot, als door wille een machtich leven ter handt trecken, soo haest de dwangh wech is, gaen weder den ouden karre-pat in, (seyt Halicar.) sulcx is de rechte afbeeldinghe vanden aert der menschen: want, ghelijck Agathocles seydt, wy doen soo langhe wel, als wy in ancxè zijn: en in teghendeel van dien soo de saecken weder beginnen wel te gaen, t'sfont weyckte de dertelheyt weder uyt. De kinderen ter wijlen het onweer raect, loopen onder de boomen schuylen, ende onthouden hun daer in stillicheydt: maer soo haest alst moy weder werdt, scheurense de tacken van de boomen af, en loopen daer henen. De mensch plach in tegenspoet sijn toevlucht tot Godt te nemen, thoost te laten hangen, als een bieſe: maer soo haest alst hem beter gaet, het hoofd inde windt te steecken, ende als voren sijn oude ganghen te gaen. 'tis midtdien waer 'tghene den Poët seydt:

*Soo lang de mensch is fray en kloeck,
Soo leyt de Gods-dienst in den hoeck;
Maer als men valt in teghenspoet,
Dan heefmen God als by den voet.*

VIRG.

*Nescia mens hominum fati sortisque futura:
Et servare modum rebus sublata secundis.*

TERENT. HEAVTON.

Nam in metu esse hunc, illi est utile.

Est dat

*Ist dat ghylieden de kastydinghe verdraeght, God sal u als kinde-
ren aenzaen, maer ist dat ghylieden sonder kastydinghe zyt,
so zyt ghy dan bastaerden ende niet kinderen.*

ALs 'tyser leyt en gloeyt te midden inde kolen,
Men siet, men hoortet niet, het isser in verholen;
Maer so het yemant lescht, dan schijntet dat het klaeght,
En dat het eenigh leet, oock inde vreughde, draeght.
Als God de sijne straft, sy duycken ende swijghen,
Maer voorspoet in het vleesch die doet hun vreesse krijgen;
Sy houden gantsch verdacht des vverelts loosen schijn,
En laet, ô God, mijn deel niet inde werelt zijn!

In lætis gemit.

I*Ngemit, in tepidis ferrum dum mergitur undis,
In flammâ, rapido dum calet igne, silet.
Mens pia divinas, sine murmure, sustinet iras,
Quodque gemat, cœli si cadat æstus, habet.
Ergo dolens, suspecta mihi mea gaudia, dicit;
Quid? mea sancte Parens, portio mundus erit?
Absit; & hic potius fremat orbis, & orcus, & ather;
Dum mihi des alio gaudia vera loco.*

GAL. 6. 14.

*Iâ ne m'advienne que je me glorifie si non en la croix de nostre Seigneur
Iesus Christ par lequel le monde m'est crucifie, & moy au monde.*

LE genereux acier est coi en la fournaïsse,
Mais, s'il est mis en l'eau, lamente de son aïsse;
Le noble esprit chrestien gai en adversité
Gemit, comme en suspens, sur sa prospérité.

IN LÆ.

*S*uspecta est fidelibus, nec immerito, huius seculi felicitas: didicerunt enim Deum ita nobiscum plerumque agere, ut cum agris medici; ij, malo jam inveterato ac incurabili, ad exitium agrotos vergere dum considerant, omnia iisdem, in qua appetitus rapitur, dari permittunt; alijs contra, quibus jam melioris valitudinis spes affulgere cepit, succos amaros propinant, anxiam victus ratione coercent, imò & (morbo interdum id exigente) urunt, ac secant. Deus quos servatos vult, hos strictè habet, reliquis ut lasciviant, permittit.

Pueris inter sese depugnantibus, si alterum à superveniente aliquo plagis excipi, alterum impunem dimitti videmus, castigantem vapulantis patrem esse optimam illatione concludimus. Quem Dominus diligit (inquit sapiens) hunc corripit ac castigat, & quasi pater in filio complacet sibi, Proverb. 3. 12.

Tgheluck en voorspoet deses werelts were niet sonder redenen verdacht ghehouden by de godtsalighe; want ten is hun niet onbekent dat Godt de Heere met ons gheemeenlijck also placht te handelen als de medecijnen mette siecken doen, de welke, oordeelende de sieckte ongheneselijck, en siende dat het met den siecken wel haest mochte gedaen zijn, laten opentlicken toe datmen den selvé al te eten en te drincken gheve daer hy eenichsins treck ofte lust toe heeft: aen andere daerenteghens, aen welcker ghesontheit sy nu meynen wat gewonnen te hebben, gheven sy bittere en walghelijcke drancken in, schrijven hun scherpe eetreghels voor, ja vliemense en schroyense somwylen, als de sieckte sulcx vereyscht. Gode plachse t'onder te houden die hy behouden wil, die andere laet hy int wilde buyten den bocht springen. Soo wanneer der kinderen onderlinghe pluyckhayren, indien wy sien datter yemand vande omstanders eenen jongen uyt-kipt, ende den selven berispt, ofte met slaghen kastijt, sonder sick den anderen aen te trecken, wy oordeelen terstont met seer goet besluyt, dat den ghenen die siet den vader, die gheslaghen werdt, des selfs sone moet wesen. Wie den Heere lief heeft (seyt Salomon) die straft hy, ende heeft een welbehagen aen hem, als een vader aen sijnen sone. Prov. 3. 12.

GREGOR. IN MORAL.

*S*ancti viri cum sibi suppetere prospera huius mundi conspiciant, pavidam suspitione turbantur: timent enim, ne hic

laborum suorum fructus recipiant: nec timent quod divina justitia latens in ijs vulnus aspiciat, & exterioribus os vulneribus curans, ab intimis repellat.

Ee

AFFLUIT